

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فتوای تاریخی شیخ شلتوت!

مفتی اعظم عالم لندن و رئیس دانشگاه الازهر مصر

متن فتوی

« از حضرتش پرسیدند: بعضی معتقدند که بر هر مسلمانی لازم است برای اینکه « عبادات و معاملات او صحیح باشد از یکی از مذاهب چهارگانه معروف تقلید کند که مذهب شیعه اثنی عشری وزیدی از آنها نیست، آیا حضرت عالی هم باین « عقیده بطور کلی موافقید، و مثلاً: از تقلیده مذهب شیعه اثنی عشری منع می فرمائید؟ « ایشان در جواب گفتند:

« ۱ - اسلام بر هیچکس از پیروان خود واجب نکرده که (در احکام عملی) از مذهب معینی پیروی کند، امامی گوئیم هر مسلمانی حق دارد در ابتداء از هر مذهبی « که طبق مدارک صحیح نقل شده و احکام آن را در کتب مخصوصی تدوین کرده اند پیروی کند همچنانکه کسانی که از یکی از مذاهب - هر مذهبی که باشد- پیروی کرده اند « می توانند ب مذهب دیگری عدول نمایند و هیچگونه مانعی در این قسمت نیست. «

« ۲ - مذهب جعفری؛ مشهور بمذهب شیعه امامی اثنی عشری از « جمله مذاهبی است که مانند سایر مذاهب اهل سنت شرعاً میتوان از آن « تقلید کرد. «

« بنا بر این شایسته است تمام مسلمانان این حقیقت را دریابند و از تعصب و ورزیدن نسبت بمذهب خاصی خود داری نمایند، چه اینکه دین خدا و آئین او تابع مذهب خاص و منحصر بمذهب معینی نیست. همه (پیشوایان مذاهب اسلامی) مجتهدند و نزد خداوند متعال مقبولند، و برای افرادی که اهل نظر و اجتهاد نیستند جایز است از آنها تقلید کرده و بآنچه در فقه خود مقرر داشته‌اند عمل نمایند و در این باب فرقی میان عبادات و معاملات نیست. »

نقل از رساله‌الاسلام شماره سوم سال یازدهم

بدون شك این فتوی که از بزرگترین مقام روحانی اهل سنت بایی نظری خاصی صادر شده است در لابلای سطور طلائعی تاریخ اسلام تا ابد ثبت خواهد شد و آیندگان آن را بعنوان يك قدم برجسته بسوی حقیقت اسلام خواهند شناخت، این فتوی افق تازه‌ای را در برابر دیدگان مسلمانان گشوده و آینده درخشانی را نوید میدهد!

در آخرین ساعاتی که شماره گذشته این مجله تحت چاپ بود متن این فتوی بدست ما رسید و ماضی اشاره باصل موضوع وعده دادیم که در این شماره درباره اهمیت و تاثیر این فتوی صحبت کنیم. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

خواننده عزیز! هیچ فرد مسلمان واقع بینی نیست که در این موقعیت حساس بروسعت نظر و فکر بلند این دانشمندان بزرگ اسلامی «شلتوت» آن «شلتوت» باشهامت و حق بین، آفرین نگوید، و این فتوای تاریخی او را بدیده اعجاب و تحسین ننگرد.

زیرا نخستین بار است که يك مقام عالی روحانی اهل سنت بموقعیت مذهب شیعه در اسلام صریحاً اعتراف کرده و فقه شیعه را الاقل در ردیف مذاهب معروف اهل تسنن قرا ر داده و عمل بآن اجازت و کافی دانسته است

راستی کمتر جمعیتی را بمظلومیت شیعه میتوان پیدا کرد، جمعیتی که در پیشرفت علوم اسلامی پیشقدم بوده اند و بگفته صریح پیغمبر عظیم الشان اسلام (ص)، «انی تارك فيكم الثقلين : كتاب الله و عمرتی ما ان تمسكتم بهما لن تضلوا ابدا» (دو چیز

گرانمایه در میان شما میگذارم: کتاب خدا و خاندانم که اگر بآنها تمسک جوئید هرگز گمراه نخواهید شد) که خوشبختانه دانشمندان بزرگ اهل سنت نیز آنرا در کتابهای خود نقل کرده اند. تمام دستورات دینی خود را از قرآن و ائمه اهل بیت علیهم السلام گرفته اند. کارشان بجائی رسیده بود که نه تنها آنها را در ردیف سایر مذاهب اسلامی نمی‌شمردند بلکه بعضی از پیغمبران آنها را بکلی از اسلام بیگانه میدانستند.

روزی بود که ابرهای تیره و تار تعصبات جاهلانه افق اسلام را تاریک ساخته بود، در آن روزها دستهای مروز دشمنان اسلام افرادی را تحریک میکرد تا آتش نفاق را در میان مسلمانان دامن بزنند و کتابهایی از قبیل «العراع بین الوثنیة والاسلام» (مبارزه اسلام بابت پرستی) در ردیف شیعه بنویسند و با تمهت‌ها و افتراهایی که روح عالم تشیع از آن بیزار بود شیعه را مطرود و محکوم کنند و کسانی را که به پیروی از ائمه اهل بیت دقیقترین مراحل توحید را پیموده بودند و خدای ازهر گونه شرک و شبیه و معانی منزّه میدانستند، بت پرست و مشرک قلمداد کنند.

البته ممکن است چهره تابناک حقیقت برای مدت کوتاهی از نظرها پنهان بماند ولی طوفانی که با گذشت زمان میوزد و افکار نافذ محققان و دانشمندان همچون «شلتوت» این پرده‌ها را شکافته و چهره تابان حقیقت را آشکار میسازد. روزهایی بود که دشمنان اسلام مقدماتی فراهم میکردند تا خرافات عجیبی را که تکرار آنها جز تأسف اثری ندارد بنام «احکام مذهب شیعه» معرفی کنند و صفوف جامعه مسلمانان را باین وسیله از هم متفرق سازند، نبودن وسائل کافی برای نشر افکار و دور بودن پیروان مذاهب از یکدیگر؛ باین وضع کمک میکرد.

دم کم اوضاع تغییر کرد و دانشمندان بزرگی از اهل سنت که در ردیف اول آنها جمعی از علماء مصر و اعضاء جمعیت «دارالتقریب بین المذاهب الاسلامیه» قرار داشتند بتحقیق بیشتر درباره عقائد و احکام شیعه پرداختند و بانشر کتابها و تماسهای نزدیک و پی در پی تفاهم بیشتری حاصل شد، بزرگان علمای شیعه نیز از موقعیت

استفاده کرده و متون عقائد و احکام شیعه را در دسترس عموم مسلمانان قرار دادند و بسهم خود بر روشن کردن حقیقت کوشیدند .

تا اینکه اخیراً یکی از بهترین کتابهای فقه شیعه بنام *المختصر النافع* از طرف وزارت اوقاف مصر به بهترین اسلوبی چاپ و در دسترس عموم قرار گرفت شدت علاقه دانشمندان و دانشجویان با اطلاع بیشتر از احکام شیعه با اندازه‌ای بود که در مدت بسیار کوتاهی چندین هزار نسخه آن نایاب شد .

عده‌ای باین صبری تمام بمطالعه آن پرداختند و تصویری که از گفته‌های این و آن در باره مذهب شیعه در ذهن بعضی ترسیم شده بود با آن سندزنده و با ارزش مقایسه نمودند بزودی معلوم شد که تصویر مزبور با حقیقت بکلی مغایرت دارد و فقه شیعه یک فقه بتمام معنی اسلامی و بر اساس بسیار صحیح و متینی استوار است .

استحکام مبانی فقه شیعه با اندازه‌ای جلب توجه کرد که دانشمندان بزرگوارى مانند «شیخ محمود شلتوت» صریحاً اظهار داشتند که درباره‌ای از مسائل نظر شیعه را بر سایرین ترجیح میدهند !

بموازات همین جریانات ، فقه شیعه در ردیف سایر فقه‌های اهل سنت در دانشگاه الازهر مصر تدریس شد و دانشجویان آن دانشگاه روحانی بمطالعه و بحث در باره آن پرداختند .

بدنبال این جریان ، چاپ کتاب نفیس «شرح لعمه» اثر نابغه دیگری از نوایغ عالم تشیع مرحوم «شهید ثانی» از طرف مقامات روحانی مصر ، باین نهضت نزدیک ساختن فرق اسلامی «عمق بیشتری داد .

تا اینکه اساسی ترین قدم در این راه بوسیله شیخ بزرگوار و محقق عالیقدر «شیخ محمود شلتوت» برداشته شد و صریحاً پیروی از فقه شیعه را در معاملات و عبادات تجویز نمود و باین وسیله بر اعمالی که طبق آن صورت گیرد در عالم تسنن صحنه گذارد .

فتوای «شلتوت» بسیار عاقلانه و بموقع صورت گرفت زیرا اگر قبل از انتشار

۹ فتوای تاریخی
«المختصر النافع» میخواست دست بچنین اقدامی بزند ممکن بود طوفانی پشت سر خود
برآید اندازه؛ زیرا بسیاری هنوز فقه شیعه را بحقیقت نشناخته بودند.

اگر کسی موقعیت «شلتوت» را درست در نظر گیرد و اهمیت این فتوای تاریخی را
نیز در نظر مجسم کند آنوقت در مقابل قدرت روحی و فکر رسای او خضوع
خواهد کرد.

ما امیدواریم این سیر «شناسائی حقیقت شیعه» همچنان به پیشروی خود ادامه
دهد و بکمک دانشمندان آزاده ای مانند شلتوت روز بروز بر این حسن تفاهم
افزوده گردد.

«تشکر»

باین وسیله از عموم ذوات محترمی که سال دوم این مجله دینی و علمی
را کتباً و شفاهاً با ما تبریک گفته اند و پیشرفت و تکامل محسوس آنرا
ستوده اند صمیمانه تشکر می کنیم.

امیدواریم بتوانیم با همکاری و راهنمایی خوانندگان ارجمند این
سیر تکاملی را ادامه داده و در این موقعیت حساس دین خود را در برابر اسلام
هزیزادا کنیم و بسهم خود سدی در برابر مطبوعات گمراه کننده و تبلیغات
ضد اخلاقی و اسلامی بوجود آوریم.

***

و نیز لازم می دانیم از زحمات عموم آقایان محترمی که در این
مدت با نهایت خلوص نیت با ما تشریک مساعی کرده و برای پیشرفت و توسعه
و نشر مجله، در مرکز و عموم شهرستانها، کوشیده اند قدر دانی نموده و
توفیقات آنها را از خداوند مسئلت نمائیم.